

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravnitvju v škofijsk.
posloppju (Bischofhof.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Turki v državnem zboru.

L. Pretečeni teden se je v državnem zboru veliko govorilo o Turkih in pri tej priliki je tirolski poslanec in duhovnik, zgovorni Nemec Greuter naše liberalce, ustavake in njihovo nemško-magjarsko politiko neusmiljeno zdelal in popolnem pobil in osramotil. Govoril je kot avstrijski domoljub. Ob enem sta tudi dva Slovana, namreč Slovenec dr. Vošnjak in Čeh, dr. Fanderlik, svetu povedala, kaj da avstrijski Slovani mislimo o turškem praskanju in o dosedanji politiki grofa Andrassyja gledé Turčije. Izjave teh govornikov so tako imenitne in za čas, v katerem živimo, važne, da jih moramo tudi bralcem „Slov. Gospodarja“ v premislik ponuditi.

Slovenski poslanec dr. Vošnjak je rekel: „mi Slovani v Avstriji nimamo nobenega zaupanja v delovanje ministra zunanjih zadev (grofa Andrassyja) gledé Turčije, marveč moramo njegovo politiko grajati. Kajti ta politika nasprotuje poklicu Avstrije, jenim koristim pa tudi željam jenih slovenskih prebivalcev, to je: dveh tretjin vsega avstrijskega prebivalstva. Ko so lani meseca julija krščansko-slovanski prebivalci v Bosniji in Hercegovini zgrabili za orožje, da bi otresli neznosni turški jarem in si ustvarili človeka vrednejše življenje in s klicem: svoboda ali smrt drli v boj ter zraven slovenske zastave razvili tudi avstrijsko, se je vseh Slovanov avstrijskih lotilo globoko sočutje: vsi smo želeli vstašem zmago in srečo in smo jim pokazali z nabiranjem denarjev in obleke svojo djansko ljubezen, zlasti onim, ki so pred turškim mečem k nam pribegli. Takrat je res tudi naš minister vnanjih zadev nekoliko dobrohotnosti pokazal vstašem in takrat je res bil pravi trenutek za Avstrijo, da bi se bila krepko potegnila za krščanske prebivalce v Turčiji, takrat bi Avstrija v porazumljenju z Rusijo lahko rešila celo turško praskanje in vsa Evropa bi bila pritrčila. A žali Bog, da se tako ni zgodilo. Naš minister zunanjih zadev je svojo prvo dobrohotnost do vstašev spremenil v sovražno vedenje proti njim

tako, da je Avstrija postala turška prijateljica in pokroviteljica, čeravno so Turki pogosto prestopali naše meje in pri nas ropali in morili, če pa je koji vstaš k nam pribežal, so ga takoj naši žandarji prejeli in zaprli. In ko so politične splet-karije Srbijo in Črnogoro, ki ste vstašem hotli na pomoč iti, tako dolgo zadrževale, dokler niso Turki dovolj vojakov privlekli iz Afrike in Azije, je Avstrija zgubila vse zaupanje pri krščanskih prebivalcih na Turškem in tamošnje Slovane si naredila za sovražnike. In te politike, ki je zares več nego kratkovidna, se drži naš minister vklub očitnim znamenjem, da Turčija razpada, vklub strahovitim krutostim, koje so divje turške drubali nad kristijani uganjale — češ da so Turki še dovolj krepki in sposobni za kulturo ali omiko in da se ima Turk v Evropi pustiti. Da, pustiti se imajo po mislih tarkoljubov turške bijene ali tigri, da še več kristijanov podavijo; naj vlamljajo v mirne kmetske kočé, naj može na kole, otroke na bajonete natikajo, žene in dekleta skrunijo. Kri hoče človeku v žilah otrpnoti, kedar bere morije v mestu Bataku, kder so Turki tako divjali, da je od 6000 mirnih, krščanskih Bolgarov samo 48 si rešilo življenje. Kako se avstrijska politika vede proti tem turškim krutostim? Smo — li čuli kedaj iz ust naših državnih voditeljev kako besedo nevolje ali graje proti Turkom, kako krepko besedo v korist ubogih, krščanskih prebivalcev? Nikder in nikoli, pač pa slišimo iz ust ministrov, da je cilj naše politike ohranjenje miru in nekako zboljšanje položaja kristijanov na Turškem, vrh tega pa še strmeči beremo v vladinih listih, da zadnji cilj naše politike je — ohraniti celokupnost Turčije, t. j. da se Turčija ohrani cela. Zato čujemo, kako se Nemčiji in Rusiji mečejo polena pod noge, kedar hočete kaj za kristijane storiti in da se išče zveza z Angleži ter daje na skrivnem Turčiji pogum in zaslomba. To je morebiti pač magjarska politika, avstrijska pa ni bila in nikoli ne bo.

Ministerski predsednik je unidan rekel, da Avstrija ne sme imeti politike, pri kterej bi se gledalo le samo na eden ali dva naroda, na druge

pa ne. Temu odgovarjam, če Avstrija res ne tira politike po narodih, kako pa je potlej to, da smo mi Slovani Avstro-Ogerske izročeni nekaj nemškej ustavovernej, nekaj pa magjarskej gospodovanja-željnosti, kako je to, da nas vedno žalijo v naših narodnih pravicah, da nam krajšajo politične pravice, in nas pikajo in da ravnajo z nami kot z menj pridnimi plemeni, ker smo vendar sicer dosta dobri, da nosimo na plečih bremena monarhije, in sicer velika, in morda njih večji del? (Pravo! na desnej.) Dokler bode Avstrija v svojem notranjem trpela taka zla, tako dolgo se ve da ni zmožna za večja početja na ven. Tem nujnejše toraj je za njo, da se pošteno in odkritosrčno oklene nemško-ruske zveze, ker je ravno to najsigurnejši porok za ohranjenje miru in ustanovljenje uredjenega stanja v Turčiji.

S teškim srcem mora avstrijski domoljub gledati v bodočnost našega cesarstva. Uže se je magjarski vpliv polastil ne samo notranje, nego i zunanje politike. Vsa ta ustavoverna stranka s svojimi začasnimi vplivi in močjo, da, vsa ta vlada je odvisna od milosti Andrassyjeve. (Pravo! na desnej, ugovarjanje in veselost na levej.) In kam pa žene ta magjarizem v vnanjej politiki? Saj vendar vsak dan čitamo v magjarskih listih poziv k vojski proti Rusiji, in dunajsko časnikarstvo, namreč takozvana stranka ustavoverna, katere skoraj neverjetno spačenost je ranjki profesor Wutke v celej njenej pasjej nagosti tako neprizanašalno odkril, to časnikarstvo se odlikuje v enomer z najgršim psovanjem proti nam Slovanom, in ščuje gotovo na povelje iz Pešte javno in dosledno proti Rusiji. Gospoda! Vojska Avstrije proti Rusiji, kakor se v nekaterih peštanskih in, kakor se vidi, tudi v dunajskih krogih namerava, taka vojska, ki bi se le zato podvzela, da se vzdrži celokupnost Turčije — druge razprtije mej Avstrijo in Rusijo si pač ne moremo lahko misliti in je ne poznamo — vojska Avstrije proti Rusiji za Osmanstvo in proti življenskim koristim krščansko-slovanskega prebivalstva v Turčiji bila bi sramota za celo še krščansko čuteče prebivalstvo Avstrije, bila bi cdarec v obraz šestnajst milijonov avstrijskih Slovanov, to bi bil začetek konca Avstrije. (Pravo! na desnej.)

Za resnične koristi skupne Avstrije bomo tudi mi avstrijski Slovani, kakor dozdej tudi za naprej veseli z blagom in krvjo pripomogli. Saj vendar upamo, da pride končno čas izpoznanja za one, katerim mora na obstanku Avstrije najbolj ležeče biti; saj se vendar zavedamo, da ne terjamo nič krivičnega, nič kar bi ugovarjalo koristim Avstrije in njenih neslovanskih narodov, in da nikakor ne mislimo težiti po prevagi ali gospodovanju v državi. Mi avstrijski Slovani hočemo le kot bratje z enakimi pravicami v hiši Avstrije živeti, mi le nočemo, da smo vedno in vedno le na steno pritiskani.

Avstrija stoji zopet na razpotju svojih osod.

Naj bo zuana zgodovinska sreča Avstrije tudi ta pot večja, kakor je menda ročnost in previdnost njenih državnikov! (Pravo! pravo! na desnej.)

Govor Greuter-jev objavimo prihodnjič!

Cerkvene zadeve.

Šolske sestre na Štajerskem.

V. Podružnice matiške hiše v Algersdorfu. Glavni namen „šolskih sester“ ni, da bi ustanovljale velikanske učilnice za visoke stanove, temuč pozornost svojo obračajo posebno na nižje prebivalstvo, da otroke izmed tega do prave kršč. odreje peljajo. Deklice njihovej skrbi izročene imajo izrejati za žive ude sv. Cerkve, za device spodobnega ter lepega obnašanja, za prijazne in zveste žene, za pobožne in kršč. matere, za skrbne in pridne gospodinje. Sprejemati imajo v kršč. ljubezni zapuščene in zancemarjene otroke, kar njim bode prineslo obilno božjega blagoslova. S temi besedami je opisan in odmerjen delokrog šolskih sester.* Da se one res trudijo toto nalogo izvrševati, ter da z izvrstnim uspehom ta blagi namen dosejajo, bo gotovo vsak nepristransk presojavec rad pripoznal, ki je imel priložnost otroke od „šol. sester“ izrejene opazovati. Pravi prijatelji mladine in človeštva so to kmalu spoznali. Trudili so se tedaj, — čeravno tudi z mnogimi žrtvami, po raznih krajih upeljati v šole „šol. sestre“. Smemo trditi, da so se one gledč kratkega obzanka in neugodnih razmer, pod katerimi so se ustanovile, že precej razširile po lepi štajerski deželi. Ako nebi ravno sedaj nekrščanski in vsemu dobremu sovražni časi vladali, bi njih razširjanje gotovo bolj napredovalo.** Itak iz „matiške hiše“ v Algersdorfu imamo zaznamovati lepo število hčeric — podružnic, ki jih je razposlala „skrbna mati“ delovat za deklisko mladino. Kratko bodi to omenjeno, zaporédoma kakor so nastale. 1. Podružnica v Gradcu. Po preselitvi sedeža „matere-prednice“ iz Grada v Algersdorf, niso „sestre“ nikakor razpusile dekliske šole v mestu, ampak ustanovile podružnico ter so tam nadaljevale poduk za deklisko mladino, l. 1855. — Še v istem letu je bila privatna dekliska šola k javni šoli za faro „Marija v nebo vzetje“ povzdignena. V letu 1860 je dobila četrti, v l. 1871 peti in v l. 1873 šesti razred. Leta 1874 je bila zopet za privatno šolo oklicana; zavživa pa od meseca septembra 1875 pravice javnih šol. Poduk in odreja oskrbljuje na tej šoli 10 „šol. sester“. Da se „šol. sestre“ ne potegujejo rade za javnost svojih šol, je ta uzrok, ker si država takrat pravico jemlje, učiteljice-sestre predstavljati, kar le edino mati-prednica po pravilih zamore. 2. Podružnica: Česka

*) Prim. „Statuten der Schulschwestern im Mutterhause zu Algersdorf“ Cap. VI. § 9

**) Spominjamo tu le, iz kako jalovih uzrokov so p. spodbijali upeljanje „šol. sester“ v Celju. Pis